

معاملات قبل از توقف

(بررسی تطبیقی در حقوق ایران، آمریکا و اسناد بین المللی)

مؤلفین

مهندس فلاموزی جهرمی

مهندس اکبری

انتشارات قانون یار

۱۳۹۸

سرشناسه	۱- فلامرزی چهارم، مهدی، ۱۳۶۵ -
عنوان قراردادی	ایران، قوانین و احکام Iran, Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	معاملات قبل از توقف : بررسی تطبیقی در حقوق ایران، آمریکا و اسناد بین‌المللی امواتین مهدی فلامرزی چهارم، محمد اکبری.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۱۳۶ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۰۹۶-۲
روش‌بیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه
عنوان دیگر	بررسی تطبیقی در حقوق ایران، آمریکا و اسناد بین‌المللی.
موضوع	ورشکستگی -- ایران
موضوع	Bankruptcy -- Iran
موضوع	ورشکستگی -- ایالات متحده
موضوع	Bankruptcy -- United States
موضوع	معامله به قصد فرار از بدهی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	Fraudulent conveyances -- Law and legislation -- Iran
موضوع	معامله به قصد فرار از بدهی -- قوانین و مقررات -- ایالات متحده
موضوع	Fraudulent conveyances -- Law and legislation -- United States
موضوع	در تطبیق
موضوع	Comparative law
شناسه افزوده	۱- مهدی، ۱۳۶۶ -
رده بندی کنگره	MH۰۲
رده بندی دیویی	۳۲۱ ۵۰۷۸
شماره کتابشناسی ملی	۵۹۶۳۰۱۳

انتشارات قانون یار

معاملات قبل از توقف

(بررسی تطبیقی در حقوق ایران، آمریکا و اسناد بین‌المللی)

تألیف: مهدی فلامرزی چهارم، محمد اکبری

ناشر: انتشارات قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول- ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۰۹۶-۲

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹ مرکز پخش قانون یار

سخن مولفان

قانون تجارت کنونی ایران اقتباسی از قانون تجارت سال ۱۸۰۷ میلادی فرانسه است. علیرغم این که قانون تجارت فرانسه از سال ۱۸۰۷ میلادی اصلاحات متعددی داشته و در سال ۲۰۰۵ میلادی آخرین بار اصلاح شده، در حقوق ایران از سال ۱۳۱۸ به بعد هیچ گونه قوانین ماهوی جدیدی در باب ورشکستگی تدوین نشده است. هر چند نحوه برخورد و نگرش قانون تجارت ایران با راهنمای قانون گذاری آنسترال در موضوع این کتاب دارای تشابهات و همانزات بسیاری است، ولی در نهایت رویکردها نسبت به یکدیگر بدلیل نو بودن نگرش راهنمای قانون گذاری آنسترال و قانون ورشکستگی آمریکا و کهنگی و منسوخ شدن ترجمه قانون تجارت فرانسه یا همان قانون تجارت فعلی ایران با توجه به پیچیدگی ها و تغییر سیاست گذاری های امروز دنیا در حوزه تجارت بسیار متفاوت است. لذا پیشنهاد می شود که قانون تجارت کشور را مناسب با شرایط اقتصادی و تجاری روز مورد اصلاح و بازبینی قرار گیرد. مقررات آنسترال و کشور آمریکا، قانون مخصوصی برای رسیدگی به ورشکستگی از جمله معاملات تاجر در نزد ولی در ایران ورشکستگی و مقررات مربوط به معاملات تاجر قبل از توقف ذیل قانون تجارت گردانده شده است. با توجه به اهمیت موضوع آن بهتر است برای ورشکستگی و معاملات تاجر قبل از توقف قانونی منفک از قانون تجارت تصویب گردد. راهنمای قانون گذاری آنسترال، معیارهای را جهت اثبات قصد سوء تاجر به مدعی و در احراز آن ارائه نموده است و دیدگاه آن نسبت به معاملات بمنظور فرار از دین یا اضرار به طلبکاران بهتر و کارآمدتر از قانون تجارت ایران است، زیرا ربع قیمت حین معامله در مقیاس کلان شاید رقمی بسیار بالا باشد

و این در حالی است که بستانکاران ممکن است به حداقلهای حتی خیلی اندک هم برای جبران بدهی هایشان چشم داشت داشته باشند و به نظر ماده ۴۲۴ قانون تجارت در این باره نیاز به اصلاح دارد.

ماده ۴۲۴ قانون تجارت ایران برای قابل فسخ دانستن معاملات تاجر قبل از توقف میزان ضرر را مشخص نموده ولی در راهنمای قانون گذاری آنسترال و حقوق آمریکا میزان و سنجش مقدار ضرر وارده ملاک نیست، بلکه صرف معامله زیر قیمت به نحوی که ضرر در عرف تجاری قابل چشم پوشی نباشد را کافی برای قابلیت ابطال بودن معامله می داند شایسته است قانون گذار ما نیز به منظور جلوگیری از فرار ورشکسته از پرداخت دیون در جهت حفظ منافع بستانکاران جای تعیین مقدار ضرر به مانند راهنمای قانونگذاری آنسترال و حقوق آمریکا به صرف تحمیل سرری که در عرف تجاری قابل چشم پوشی نباشد اکتفا و این ماده را تصحیح نماید. احکام مواد ۴۲۱ و ۲۵ قانون تجارت ایران مبنی بر قابل فسخ بودن بودن معاملات به قصد فرار از دین تاجر ورشکسته نیز از تاریخ توقف با اصل نفوذ اینگونه معاملات در حقوق فعلی ایران سازگار نیست. بنابراین تغییر عبارت قابل فسخ مندرج در ماده ۴۲۴ به عدم نفوذ با اصول و مبانی حقوق مدنی ایران سازگارتر است. در این کتاب سعی شده است مبانی نظری توقف تاجر با چندین نظام مدرن دنیا بررسی گردد تا یاد گیری در این وادی تسهیل گردد. با اینکه نهایت دقت و حساسیت در تدوین این کتاب به کار گرفته شده، اما به طور قطع خالی از ایرادات نمی باشد لذا نگارندگان از راهنمایی و مساعدت اساتید و صاحب نظران عزیز با آغوش باز استقبال خواهند کرد. امید است که اینجانبان را با پیشنهادات و انتقادات خود که به ارتقای کیفی این مجموعه می

انجامد محروم نفرمائید. در پایان از کلیه اساتید و دوستان عزیزم بخصوص جناب آقایان دکتر محمد رضائی، دکتر مهدی زارع و مهدی حقیقی که ما را در تدوین این مجموعه یاری نموده اند کمال تشکر را داریم.

مهدی فلامرزی جهرمی

Mahdi.falamarzi@gmail.com

محمد اکبری

Akbari.mv91@gmail.com

پیشکش و سپاس فراوان

www.ketab.ir

فہرست مطالب

سخن مولفان..... ۹

پیشگفتار..... ۱۷

مقدمه..... ۱۹

فصل اول..... ۲۳

کلیات..... ۲۳

۱-۱-۱-۱ - بریف و عناصر ورشکستگی..... ۲۳

۱-۱-۱-۲ - تعریف جامع..... ۲۳

۱-۱-۲-۱ - تعریف ورشکستگی..... ۲۵

۱-۲-۱-۱ - مفهوم ورشکستگی..... ۲۵

۱-۲-۱-۲ - انواع ورشکستگی..... ۲۷

الف: ورشکستگی عادی..... ۲۷

ب: ورشکستگی به تقصیر..... ۲۹

ج: ورشکستگی به تقلب..... ۳۰

۱-۳-۱ - مقایسه ورشکستگی با اعسار و افلاس..... ۳۱

۱-۴-۱ - مراجع رسیدگی به امر ورشکستگی..... ۳۴

۱-۴-۱-۱ - دادگاه صلاحیتدار..... ۳۴

الف: صلاحیت ذاتی..... ۳۴

ب: صلاحیت محلی..... ۳۴

۱-۲-۴-۱ - اداره تصفیه امور ورشکستگی..... ۳۷

۲-۱ - اعلام توقف و اقدامات اولیه..... ۳۸

۱-۲-۱ - توقف و اعلام توقف..... ۳۸

۲-۲-۱ - تاریخچه قانونگذاری توقف در حقوق ایران..... ۴۱

۳-۲-۱ - مقایسه توقف با ورشکستگی..... ۴۴

- ۴۶-۲-۱- اهمیت مقررات راجع به ورشکستگی.....
- ۴۷-۲-۱- شرایط اعلام توقف.....
- ۴۷-۲-۱-۵- توقف مخصوص تاجر است.....
- ۴۹-۲-۱-۵-۱- انجام معاملات تجاری.....
- ۵۴-۲-۱-۵-۲- ضرورت کسب مجوز مخصوص.....
- ۵۵-۲-۱-۵-۳- استثناء کسبه جزء.....
- ۵۹-۲-۱-۵-۲- ورشکستگی در نتیجه توقف از تادیه بدهی حاصل می شود.....
- ۶۲-۲-۱-۵-۱- نظریه توقف صرف.....
- ۶۴-۲-۱-۵-۲- نظریه عدم کفایت دارایی.....
- ۶۷-۲-۱-۵-۲- نظریه بطلان پذیرش.....
- ۶۹-۲-۱-۶- ماهیت دین.....
- ۶۹-۲-۱-۶-۱- مسلم بودن دین.....
- ۷۰-۲-۱-۶-۲- قابلیت مطالبه قانون دین.....
- ۷۱-۲-۱-۶-۳- منجز و حال بودن دین.....
- ۷۲-۲-۱-۶-۴- ماهیت پولی دین.....
- ۷۲-۲-۱-۶-۵- منشاء تجاری داشتن دین.....
- ۷۳-۲-۱-۷- اقدامات اولیه پس از اعلام توقف.....
- ۷۴-۱-۳- پیشینه علمی و پژوهشی موضوع.....

فصل دوم..... ۷۹

- ۷۹- مطالعه تطبیقی معاملات تاجر قبل از توقف.....
- ۸۰-۲-۱- وضعیت معاملات تاجر قبل از توقف در حقوق ایران.....
- ۸۰-۲-۱-۱- معامله به قصد فرار از دین.....
- ۸۰-۲-۱-۱-۱- معامله به قصد فرار از دین در قانون مدنی.....
- ۹۱- الف- تشکیل معامله.....
- ۹۱- ب- طلب باید مسلم و قابل مطالبه باشد.....

۹۲	ج- نفع طلبکاران در اقامه دعوی
۹۲	د- قصد فرار از دین
۹۳	ه- ضرری بودن معامله
۹۳	۲-۱-۱-۲- معامله به قصد فرار از دین در قانون تجارت
۹۶	۳-۱-۱-۲- مرور زمان
۹۸	۲-۱-۲- معامله برای اضرار به طلبکاران (قاعده لاضرر)
۹۹	۱-۲-۱-۲- بررسی و تحلیل قاعده
۱۰۲	۲-۱-۱-۲- استثنای قاعده
۱۰۵	۳-۲-۱-۲- مفهوم ضرر و اضرار
۱۰۷	۴-۲-۱-۲- مفهوم قاعده لاضرر
۱۰۷	۱-۴-۲-۱-۲- حمل نفی بر نفی
۱۰۸	۲-۴-۲-۱-۲- نفی ضرر سیر متراکم
۱۱۱	۳-۴-۲-۱-۲- نفی حکم ضرری
۱۱۳	۴-۴-۲-۱-۲- نفی حکم به لسان نفی موضوع
۱۱۴	۵-۴-۲-۱-۲- امکان اثبات حکم شرعی به وسیله حدیث لاضرر
۱۱۵	۳-۱-۲- معاملات صوری یا مسبوق به تبانی
۱۱۸	۲-۲- بررسی مطالعه تطبیقی موضوع
۱۱۸	۱-۲-۲- معاملات قبل از توقف در حقوق ایران و آمریکا و رسمان قانون گذاری آنسیترا
۱۱۹	۱-۱-۲-۲- معاملات صحیح
۱۲۱	۲-۱-۲-۲- معامله با هدف نابودی و پنهان کردن مال به قصد فرار از دین
۱۲۵	۳-۱-۲-۲- معاملات زیر قیمت برای اضرار به طلبکاران و معاملات صوری
۱۲۸	۲-۲-۲- متقاضی دعوی ابطال معاملات در آمریکا و آنسیترا و مقایسه با امکان فسخ معاملات نسبت به حقوق ایران
۱۳۱	منابع و مآخذ

پیشگفتار

تاجر ورشکسته اصولاً قبل از توقف از اهلیت کامل معاملاتی نظیر سایر اشخاص برخوردار بوده و لذا کلیه معاملات منعقدۀ توسط وی قبل از تاریخ توقف مطابق اصول کلی حقوق مدنی و در صورت عدم مخالفت با قوانین آمره و نظم عمومی صحیح و معتبر تلقی خواهند شد. مشروط به رعایت قوانین و حقوق اشخاص ثالث، اشخاص اگر چه بدهکار به دیگران قادر به انجام هر گونه تصرفات در اموال خود بوده و می توانند اموال خود را موضوع معاملات اعم از معوض و غیر معوض قرار داده و یا از آن اعراض نموده و نیز مطالبات خود را به نفع مدیونین ابراء نمایند. در مورد تاجر مدیونی که امورش به ورشکستگی و توقف منتهی گشته اما موضوع کمی متفاوت خواهد بود. علاوه بر استثناء مذکور در قانون مدنی، استثنائات دیگری نیز در قانون تجارت به هدف حمایت از طلبکاران برقرار گردیده است. این استثنائات که در موارد ۴۲۴ تا ۴۲۶ قانون تجارت تصریح و احصاء شده اند ناظر به شرایطی اند که تحت آن معامله تاجر مدیون اگر چه قبل از تاریخ توقف قابل فسخ یا ابطال است. علاوه بر این کمیسیون حقوق تجارت بین المللی سازمان ملل نیز در قوانین نمونه و راهنمای خود به این مهم مستمرا در سالیان اخیر اشاراتی نموده است. وقتی تاجری به هر علتی دچار وضعی رقیف می شود از یک سو بستانکاران متعدد خواهان وصول مطالباتشان هستند و از سوی دیگر ورشکسته قصد دارد که به هر نحو ممکن باقی مانده دارایی خود را به هر نحو ممکن حفظ کند. در این کتاب سعی شده است که به آثار حکم ورشکستگی نسبت به معاملات تاجر قبل از توقف در حقوق ایران، آمریکا و راهنمای حقوق ورشکستگی آنسیترال پرداخته شود. نتایج پژوهش ها نشان می دهد که مهم ترین تفاوت بارز بین این سه نظام حقوقی این است که این معاملات بر طبق قانون

ایران قابلیت فسخ دارد و بر طبق راهنمای قانون گذاری آنسیترال و قانون ورشکستگی آمریکا امکان ابطال را خواهند داشت.

www.ketab.ir